

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

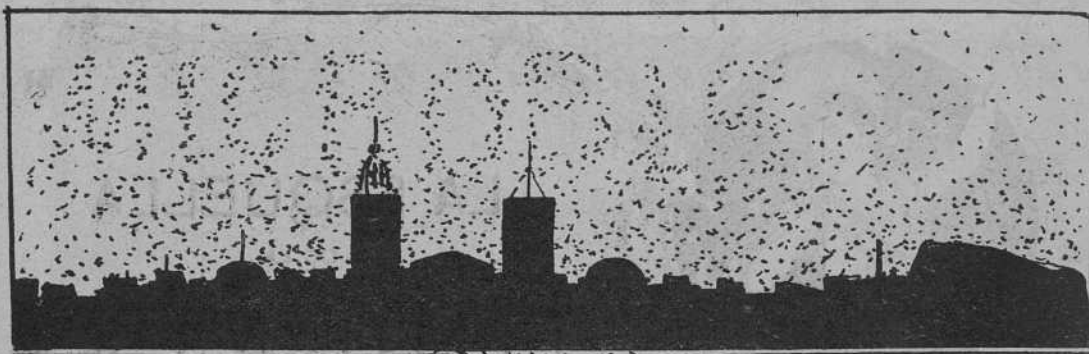
PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

UN COLEGI ELECTORAL DE GENT DE BÉ

— ¡Vot del ferm company de causa en Bonifaci Cucurullal

LA NOTA DEL DIA

CRÓNICA

Quin final més trist el final de *La Perdiu*!

El dia 8 de mars els republicans varen cassarla. Morta de fresch feya goig y encare li petavan els ditets de las potas, de tal manera que 'l Cardenal Cassanyas, home de grans virtuts y de bon paladar, volia menjársela.

—Portéumela—va dir—y ab llus y llobarro carcunda, ab congre nocedal y musclos conservadors, d' aquells que D. Manuel va á pescar arremengantse las pantorrillas, afeginthi uns bons daus de pernil y cansalada clerical, farém un arrós de las set fesomías que tots els enemichs de la llibertat se'n lleparán els bigotis. Ab aquest arrós festejarém las próximas eleccions de diputats á Corts.

Pero 'ls encarregats de *La Perdiu* varen tenir escrúpuls. Alló de haverse de barrejar descaradament ab clericals y caciquistas no 'ls xocava gayre. Si la cosa s' hagués pogut fer en secret, menos mal; pero á la descarada y sacrificant tres dels cinch candidats que projectavan presentar, no 'ls hi venia massa bé; no podían ferho.

A causa de la seva negativa l' arrós del Eminentíssim va quedar en projecte; els perdigots, creyentse encare forts, van presentar candidatura plena... y pensantse fer ab aixó un punt d' home, lo que feren realment sigué disposar el seu enterro.

Ja no serán enterrats en la lluhenta cacerola episcopal; el seu últim destí será 'l carro de las escombrarias.

La Perdiu morta 'l dia 8 de mars, en l' actualitat está en plena descomposició. Está massa *faisandée*, put, y ja ningú la vol, ni l' Eminentíssim que, quan era fresca, la sollicitava.

No tindria res d' extrany que si persistian els perdigots en esbullar els plans polítichs del Cardenal, aquest acabés per excomunicarlos. ¡Trista sort la de *La Perdiu*! No poder posar á l' esquila mortuoria, alló dels días de indulgencia que tothom al-

cansa; anarse'n al clot acompanyada dels anatemas de un príncep de la Iglesia!

Perque ara com ara, la projectada concentració católica que havia de tenir per base *La Perdiu*, tindrà per

núcleo els carlins. Sota la bandera de Deu, Patria y Rey, tremolada pel Cardenal Cassanyas, tota la grey de la reacció y del clericalisme s' hi agrupará pera donar la batalla als republicans.

El Cardenal segueix cobrant del rey don D. Alfonso XIII; pero en materias electorals s' ha posat al servey de D. Carlos VII.

Jo crech que á bodas l' han convidat, perque ell sempre ha cregut que *el liberalisme es pecat*, per més que sigui una gran virtut el cobrar dels liberals.

La candidatura carlista, ha sigut proclamada com á candidatura única de combat contra la republicana. Pera enrobustirla totes las confrarias y asociaciones, tots els convents, totes las sagristias y confessionaris s' han posat en moviment. Tots van reclutant electors pera llansarlos contra l' onada republicana.

No es que creguin poderla contenir, perque l' onada republicana está cada día més inflada ab l' entusiasme del poble barceloní; pero hi ha dos llochs reservats á las minorias... las engrunas de l' elecció y á n' aquests dos llochs aspiran pera sortir una mica ayrosos en el seu empenyo.

El dos llochs ab que 's contentavan els pobres perdigots, ara 'ls earlins van á coparlos.

No fa molts días llegia en *La Veu*, en aquesta *Veu* á cada instant més enrogallada, un concepte que 'm va fer venir la rialla als llabis.

Recordant somnis de grandesa tristement desvanescuts y volent fer encare l' home, deya, encarantse ab els que l' han abandonada, perque dels morts ne fuig tothom:

—Entre nosaltres y 'ls republicans portarém més de 30 mil vots á las urnas.

¡Entre ells y 'ls republicans! ¡Entre la

gent de bé y entre 'ls brétols!...

Tant se valdria dir:

—A Barcelona hi ha dos Gironas; y entre tots dos reuneixen un caudal de més de 30 milions de duros.

¿No es veritat que fan riure aquestes combinacions infantils?

El punt de vista de *La Veu* denota un estrabisme lamentable, perquè 'ls vots seus y 'ls dels republicans no se sumarán may.

Lo que succehirá 'en las eleccions del diumenje pròxim no será una suma sino una resta: la resta dels vots carlins deduhits del contingent que 'ls regionalistas portavan á las urnas quan anavan junts. Diumenje 's veurá pel clar quins vots eran carlins y quins vots eran regionalistas.

La societat ha quedat disolta y diumenje s' efectuará la liquidació y divisió de capitals.

No es aquest fet el punt de vista menos interessant de las próximas eleccions de Diputats á Corts, en la capital de Catalunya.

*.

No hem de tardar molt temps en coneixer els resultats definitius y per lo tant podém abstenirnos de fer presagis.

Preferim girar la vista enrera y recordar aquella agrupació en vanescuda que 's creya tant més forta, quants més elements heterogénis anava agabellant. Tenia la pretensió de construir una pirámide més sòlida que la d' Egipte, una pirámide destinada á arrastrar incólume l' acció destructora dels sigles, y no feya més que alsar un pilot de terra y farda que no podia lligar, perquè las ambicions personals no tenen cohesió possible. Quant més gros va ser el pilot més fàcilment va desmoronarse al seu propi pes. Un raig de tramontanada republicana va esbargirlo per tots costats... Avuy ja no hi ha medi de

tornar á apilotar lo qu' está dispers en totas direccions.

La causa regionalista perdigotaire ha mort per sempre més.

Els republicans varen matarla: els carlins l' enterrarán.

¿Ha de lamentarho Catalunya?

De cap manera.

Cansats estém de dir y repetir, y no obstant avuy repetirém encare una vegada més, que 'l regionalisme tal com l' entenian, tal com el predicavan, y sobre tot tal com el practicavan els perdigots no era una solució, sino una perturbació.

Cap bé feyan á Catalunya; al contrari un mal inmens, casi irreparable, suscitant en contra de la nostra estimada terra las antipatias del resto de la nació espanyola. Las sevas tendencias reaccionarias acabavan de ferla aborrible. Las sevas ambicions desapoderadas acabavan de ferlo repugnant.

Pero ab la seva desaparició ¿queda acá abandonada la causa de Catalunya? De cap manera.

Una agrupació catalanista, que fins ara no s' ha embrutat ni es creible qu' en lo successiu s' embruti ab las miserias de la política menuda, sosté la causa de Catalunya, en un sentit una mica exagerat, un bon xich intransigent, pero lleal y honrat. Podrá anar equivocada en algunas de sas aspiracions; pero 'l temps realisarán la seva obra. Per lo mateix que han fet política d' esperit y no política de ventrell, els catalanistas de *La Renaixensa* son dignes de respecte, y res ha anat may en contra ells en las nostras rudas batallas.

EL MALALT DE CONVENIENCIA

—¿Cómo se trova, señor Monegal?
 —¿Que ja s' han fet las eleccions?
 —No, señor.
 —Donchs... encare 'm trobo malament.

SANTIAGO RUSIÑOL

L' héroe de L' Héroe.

Pero l' esperit de amor á la terra que 'ns ha vist naixer, viu en el cor de tots els catalans, sens excepció.

Y demá passat diumenje ho demostrará Barcelona, votant la candidatura republicana. Catalunya, modelo etern de pobles avansats, no desmentirá 'ls seus antecedents que tant l' honran, de liberal y hospitalaria. Per aixó ha donat bona acullida á dos candidats de molt valer, l' un pel seu talent, l' altre pels seus impulsos que no per no haver nascut en la nostra terra, ni parlar el nostre llenguatge, son menos dignes de portar la nostra representació.

La representació de una Catalunya que no vol ser exclusivista; de una Catalunya enamorada del progrés, y que en l' hora de la regeneració nacional se coloca com una guía segura, briosa y resolta, á la vanguardia de la política espanyola.

P. DEL O.

DÍAS DE FEBRE

Oreguin que ja voldria que aixó de las eleccions hagués passat.

Jo n' hi tastat de períodos d' eferescencia electoral; pero com la que aquests días s' experimenta, no l' havia vista en ma vida.

¡Quín barullo y quína manera de menjar candidaturas per esmorzar, per dinar, per sopar y fins á última hora si un té la debilitat de pendre una caixa-lada!

No exageraré gens ni mica si dich que á conseqüencia dels preparatius de la batalla electoral, la vida normal de la ciutat está momentáneament suspesa.

La gent, per tranquila y inofensiva que sigui, no s' ocupa de res més que de las ditxosas eleccions.

Ahir, sense anar més lluny, vaig arribarme á cal sabater.

—¿Cóm té alló?

—¿La constitució de la mesa? Molt bé. Som sis ciutadans, tots honrats y decidits, y á la primera trampa que olorém, el colegi en pes anirà enlayre.

—No; jo parlo de las meas botas. Vosté m' havia promés que 'l dimecres sens falta estarian, y com que ja som dijous...

—¿Pel dimecres las necessitava?... Cabalment el dimecres vam reunirnos els amichs del grupo. ¡Ah! No 's pensi que siguin bromas: estém organissats, molt ben organissats. Y que tenim instruccions serias y categóricas. Per la legalitat, tot lo que 's vulgui; pero en entrant en el terreno del xanullo... serém inexorables.

—Molt bé, pero ¿y las botas?

—¡Que 'ns las calsarém, li asseguro que 'ns calsarém!...

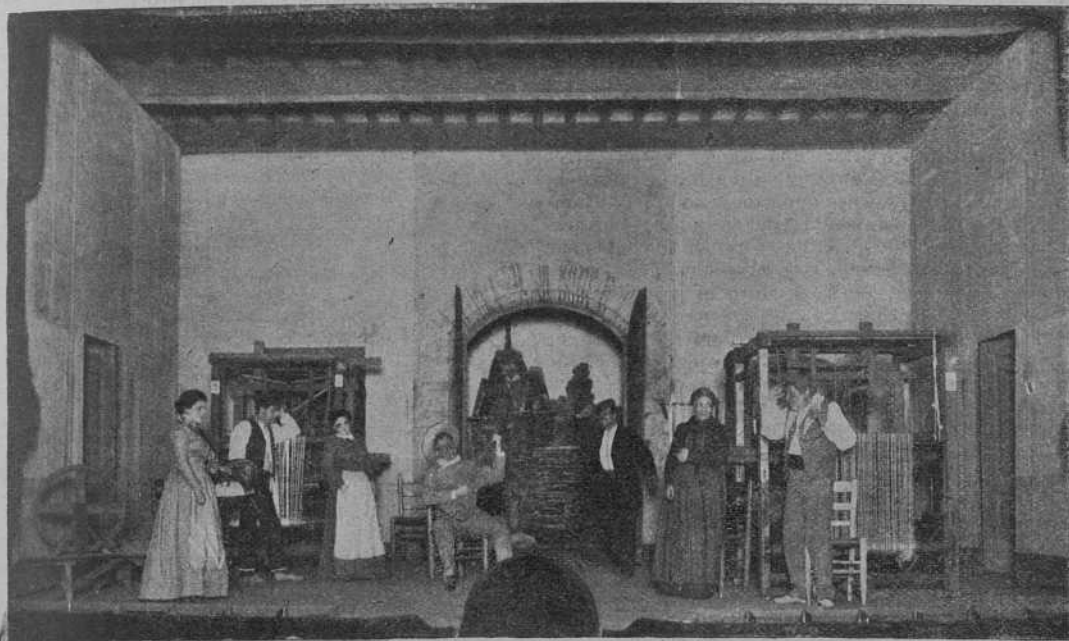
Veyentlo en aquest estat ¿qué havia de fer, pobre de mí, sinó deixar que 'l sabater se «calsés las botas», encare que á conseqüencia d' aixó jo hagués d' anar descals?

El forner que 'ns serveix el pa, d' un parell de senmanas en aquesta part no fá també més qu' estropicis. Un día ens envia el pa crú, l' altre cremat, l' altre dols, l' altre més salat que 'l bacallá de Canarias.

—Mestre—vaig dirli aquest día, ja empipat, al miñó que 'ns el porta:—aixó no pot anar. ¿Cóm es que ara 'l pa quan no té un sis té un as, ó un tres ó una sota?

—No ho extranyi—va respondrem somrihent:—¿no veu qu' están tan atrafegats ab aixó?

L' HÉROE, drama en 3 actes, de SANTIAGO RUSIÑOL, estrenat al teatre Romea 'l divendres passat.

Escenas culminants de l' obra.

—¿La qüestió de la barita que diu que hi barrejeu?

—¡Cál Aixó de las elecciones. L' amo es no sé qué, el paler es no sé quán, y 'ls altres dos fadrins crech que també son alguna cosa. Lo cert es que ara allí 's remenan més candidaturas, llistas, instruccions y manifestos electorals que no pas farina. No li diré més sinó que ahir, al preguntar al amo quántes llonguets volia que fessim, va contestarnos que sense consultarho al president del comité no 'ns podia respondre.—

Y no 's pensin que siguin sòls els sabaters, y 'ls forners, y els ebanistas y herbolaris els que d' aquestas cosas s' ocupan: es tothom, tothom absolu-

tament, comensant pel bisbe y acabant pel vigilant del carrer, que cada nit al obrirme la porta 'm surt ab la mateixa xeringa.

—¡Ja s' acosta, ja s' acosta 'l moment!— me diu, baixant misteriosament la veu y allargantme el misto, sense mirar que me 'l dona per la part encesa.

—¿El moment de qué?— li pregunto també jo cada nit, per ferlo enrahonar.

—¡El moment del triunfo del altruisme y de la liquidació del home per l' home!—

Ara no 'ls dich res dels que ab la major bona fe del món se dedican á buscar vots per la seva «causa».

Es impossible donar un pas sense toparee ab un individu d' aquestos.

Pujan vostés al tranvia y se senten un copet á l' espatilla.

—¿Qué tal? Suposo que diumenje será dels nostres.

—¿De quíns?— fan vostés, saludant al conegut que aixís els interpela.

—Home, vull dir que deuré votar per nosaltres. ¡No 's comprometi ab ningú més!.. Seria una picardía que no li perdonaría pas.

Entran al café: nova embestida.

—Conto ab vosté. Ja sab la nostra candidatura.

—No, senyor; no sé res.

—¡Ah, no? Descuydi, donchs: demá mateix li faré enviar á domicili. Es precis que 'ns uním. ¡L' unió fá la forsa!..—

¡Qué més volen! L' altre vespre estava jo sopant, quan de prompte, ¡drinch drinch!.. Obran la porta y te 'm veig entrar una senyora de certa edat, que 'm fá una amable cortesia y 'm diu ensenyantme las dents:

—Vosté potser no 'm deu coneixe.

—Efectivament: no recordo...

—Soch la senyora de 'n Puig. ¿No sab qui es en Puig?

—Suposo que deu ser el seu marit.

—El mateix. Donchs bé: com qu' ell es de la Junta y aquests días están tan amohinats, jo venia per demanarli 'l sufragi en favor de la candidatura qu' ell patrocina. Es un favor que tant en Puig, com jo, com la Junta, com el partit, com la patria li agrahirém eternament. ¿Se 'n recordarà?

—Sí, senyora: ara mateix vaig á ferme un nus al mocador.—

Naturalment, respirant una atmósfera tan carregada d' emanacions electorals ¿qué havia de succehir? Que al últim, sense donarme'n compte, jo també m' hi llessat á la «lluyta dels comicis», tant per la forsa poderosa del contagi, com per lo convenusut que comenso á estar de que aquesta vegada va de debó y que la salvació de la patria es ja un fet real y positiu.

Tant n' estich convenusut, que diumenje vull ser el primer en depositar en l' urna del meu colegi el vot que ha de fer triuñar—y triuñarà, sí, señor, ¡vaya si triuñarà!—la nostra candidatura; pero aixó sí, si 'l próxim dilluns no veig els carrers més ben escombrats, y 'ls municipals més atents á la obligació, y 'ls drets individuals més garantits y l' Espanya en camí de regenerarse, vaig al casino, y no demanaré que 'm tornin el ral perque crech que no me 'l tornarian, pero diré que 'm donguin de baixa y 'm retiraré irrevocablement á la vida privada... per uns quants dias.

Els necessaris per descansar.

A. MARCH

L' AGAFADA DEL TORERO

La plassa vessa de gent;
aquell contínuo mareig
que no para ni un moment
fan que sembli alló un safreig
mes que un temple d' Art... valent.

D' una murga al extrany só
el toreros apareixen,
y els del públich aplaudeixen
veyent la gracia ab que lluheixen
tódo lo que Dios les dió.

Un clarí fa la senyal;
surt el toro del corral,
queda un moment inseqü
y... ves si n' es d' animal
que per saludar fa un ¡Uuh...!

Desseguida uns quants *valents*
passant per prop seu corrents
li buscan el cos... al cap;
els uns ab un tros de drap,
altres ab *escuradents*.

Al animal aquest joch
sembla que molt poch li agrada;
potser siga, tal vegada
que 'l pobret ha dormit poch
en tota la nit passada.

Pro li buscan tantas *bromas*
que al últim s' aixiribeix;
y mes quan veu l' embesteix
un tipo ab un *trempla-plomas*
llarch y prim com ell mateix.

En un vermell mocadó
ab el qual hi amaga el trasto,
el toro veu l' intenció
y li diu:—Ja veurás, jo,
quínas brometas que gasto.

Encare temps no ha tingut
de dí aixó, ja ha adelantat,
y en un instant... ¡tururut!...
li clava alló punxagut
á... allá hont milló li ha semblat.

Aixó al públich causa esglay.
Fent extranyas tercerillas
el torero llessa un ¡aay!...
que ni cantant seguidillas

se dará tan agut may.

Els companys prenen l' acort
de distreure 'l toro ab gracia
y 's recull al que 's creu mort
qui no creya que tal *sort*
li hagués portat tal desgracia.

A dintre l' enfermeria
els doctors puntuals hi son,
mentre' ab mala ortografía
un telegrama s' envia
á totas las parts del mon.

Y parlant del *Patatero*
(qu' es el nom d' aquest torero)
de sas febres y desvaris
omplan planas tots els diaris,
desde 'l *The Times* al *Ciero*.

Davant d' espectacle tal
¿hi haurá encare algun mortal
que d' aquesta *festu* 's rigui?
¡Si aixó no es ben... nacional,
que venga Dios... y que ho digui!

J. STARAMSA

ELS QUE SE 'N VAN

DANIEL ORTIZ

Fot. J. R. PUIG

¡Ja no existeix! El xispejant escriptor que durant tants anys iluminá las columnas de *La Publicitat* ab els raigs del seu poderós númen, deixá 'l dillúns á la tarde de perteneixe al món dels vius.

En Daniel Ortiz era, á ben segur, un dels periodistas mes llegits d' Espanya. Original en la forma, intencionat en el fondo, agut, cáustich, plé de sal, ab el seudónim de *Doys* s' havia creat una popularitat per molt pochos igualada y eran innumerables els lectors que las sevas *chirigotas* havían portat al periódich en que veyan la llum.

A pesar de la malaltia que feya temps minava la seva existencia, jamay sentí 'l cansanci y si á sentirlo arribá no permeté que ni una sola vegada 's transparentés en las líneas que la seva ploma trassava sobre 'l paper; líneas sempre frescas, sempre novas, sempre empapadas d' alegría y humor sá y comunicatiu.

Digne coronament d' una vida de lluyta, en Daniel Ortiz, com tots els bons treballadors, ha mort treballant.

Descansi en pau l' insigne periodista, gloria de las lletres espanyolas, y rebin sa familia y *La Publicitat* la expressió del nostre condol.

JO, AUTOR

—¿Y tú 't veurías ab cor d' escriure una comedia?
 —Si es la cosa mes senzilla.
 —¿Ab que contas?
 —Ab lo mateix que contan la major part dels autors que omplan nostres escenaris. Tinch inexperiencia, que no 'm negarás qu' es una bona qualitat, no 'm falta barra y 'm sobra desvergonyiment; no conech costums, passo de llarch la moral... de la Historia y no sé lo qu' sintaxis, prosodia ni ortografia.

Respecte al vers tampoch m' apuro, puig si be desco-nech els textos de Retórica y Poética, en cambi tinch una negativa inspiració y amplias dificultats que m' obli-gan, encare que no vulgui, á fer versos á cops dolents... y de vegadas... pitjors.

En totas las cosas hi fa mes la bona voluntat que 'ls mérits personals (aixó no sé si va dirho en Shopenhauer ó en Vital Aza.)

—Bravíssim, noy! Y, d' hont traurías els arguments?
 —Arguments?... Aixó no 's busca; tot desenvolrant las escenas s' embolica un assumpto mes ó menos trivial que, ab l' ajuda d' uns quants equivochs constituheixen lo que la gent ne diu *argument*.

—¿Y els tipos?
 —Faría una tría de personatjes ben inverossímils, que resultarian arrancats del natural, y sortiria la comedia mes de broma y mes de... abril.

—¿Y respecte als *xistos*?
 —No m' apuro; ara mateix te n' he dit un y no te 'n has adonat, pero á copia de repetirlos en la mateixa co-media arriba un moment que 'l públich se 'n adona.

—Y t' empayta.
 —No; s' accontenta xiulant, que ja es tot lo que 's pot demanar per un autor novell.

Aquí va una prova dels meus acudits que tinch en cartera.

—Senyor Doctor, ¿quín remey me dona pera poder digerir? Donguim algo que 'm fassi sentar bé tot lo que menjo.

—Aixó ray, avants de cada ápat empássia una cadeira... y aixís tot se li *assentará* be.

Eh, que me 'n dius?
 —Continúa.

—Tindrè cuidado en buscar noms que ridiculisin els personatjes; per exemple: Un senyor *Sandimenge* que sempre dona cita els *dissabtes*; Un senyor *Rubinat* que li agradi molt aná clar... en qüestió de trajes; Un senyor *Casadevall* que visqui al cap de munt del carrer y un senyor *Casademunt* que... vice-versa.

—Y un senyor *Prim*...
 —Qu' estigui gras.
 —Y un senyor *Gras*...
 —Com un fideu.
 —Tócala, que anirás lluny.
 —Oh y encare tinch altres recursos.

—Dígal.
 —Faré que 'l personatge mes serio, s' assenti á una cadeira que sigui coixa, y al anarho á fer, caurá de nassos, aixó sempre es d' efecte.

Y dílechs com aquest:
 —Nena (*diu la mamá*) no vull que 't possis aquesta pesseta á la boca, porque podrías empasár-tela.

—No tinguis por (*contesta el papá*) no li passaria.
 —Perqué?
 —Perque es filipina!

Risas en la mayoría.
 També tindria en compte de que abundessin frases d'aquestas:

—Don Pau, no 'm trepitxi el peu!

Y sobre tot el retruscano... y el rípi.

- «—Hola, Comas, ¡Cómas... tust!
- »—Cansat com tres y dos cinch.
- »—¡Qué vols venir al Mitinch!
- »—Miting de pensar, veurds...»

LLADRES A LA CASA GRAN

—¿No nos han afanado els mecheros y las anellas dels animals?
 Pues ahora ya es lóchich que acaben emportántsen els municipals.

CONCILIÁBUL DE PERDIGOTS

—La cosa va morta y hauríam de donar un cop que fes efecte. Escolteu... ¿A quí podríam fer arribar?

—No 'n parlém mes, estich convenut de que vals molt y mes encare. Quan estrenis una obra, 't recomenaré a tots els amichs com á autor de confiança.
—O de *Jaramago*.

¡AH... LLAMINÉ!

EL SASTRE RABIA

(ROMANSO NOU)

En un poble d' aquí 'l plá te botiga oberta un sastre á quí la gent per mal nom li va treure 'l *sastre Rabia*.

Va casarse fará, un any ab una dona molt guapa que l' estima... *pels dinés*, segons malas veus propagan;

Y portat de son destí, desde que va enmullerarse qu' está 'l infelís rabiós y mou sempre saragata.

¡Vaya una lluna de mel haurá gosat el tal sastre! Prou corre aplechs y saraus per ferse passar la rabia;

Pro desde que no es solter l' *hidrofobia* l' aclapara, y á casa 'l doctor Ferrán fará cap, si no li passa;

Ni la dona, ni 'ls cosins, ni 'ls sogres no 'l desamparan; pro no acertan entre tots á retornarli la calma.

Buscant la felicitat (que no deu haver trobada) seguint la corrent d' avuy ha renyit ab els seus pares;

Sempre está agitat, nirviós; sempre á punt de fer desgracias; las *camillas* vol fé' anar enrenou per dintre casa;

Tot l' excita, y els estreps li fa perdre; tot l' inflama: per lo més insustancial fa una *tragedia* en un acte;

Tot sovint s' encega y *¡pum!* ab un revolver del *quatre* vol matar al germá gran y á son pare y á sa mare;

Y en son *parricida* abús no vol matar á son avia, perquè ella ja se li ha mort... que si no, no se 'n escapa;

Pro per' xó, fillets de Deu! es tal el bullit que s' arma, que aquell día ho mata tot si no hi corren y l' aguantan.

Hi ha qui 'l prén per un orat, y quí 'l té per un calsassas; y boy sent un bon xicot fins algú li diu salvatge.

Potsé estaria tranquil si d' algun baylet fos pare; pro ara es clá, ab aquests tribulls, la sanch se li deu torná aygua...

¡Pobre noy!—sentireu dir per la tenda y per la plassa:— puig tot el poble 'n va plé y d' altra cosa no 's parla:

¡El deuhén habe' embriuxat!

—aventura una beata:—

—Potsé té 'ls mals esperits...!

—Dissimula una casada:—

(Prou ella ho deu sapiguer per quins cinch sous mes de quatre que de solters están bons, semblan ximplés quan se casan.)

El cas es qu' está rabiós á tot hora el pobre sastre; á per' xó 'l poble li ha tret per motiu el *Sastre Rabia*.

E. PI SÓDICH

LICEO

Quatre *Tristans*, quatre nits d' emociós pura y veritablement artísticas pels aficionats á la lírica wagneriana. Agraím als senyors propietaris que acceptin ab carinyo obras com aquesta encare que siga ab perill de adormirshi, cosa que avuy no succeheix de molt tant, ja que fins algunas *ninas* que avans no s' eternían ni ab el cant dels aucells de *Sigfrid*, ara 's decandeixen de gust davant de qualsevol leit-motiv per enravessat que sigui.

Aquesta vegada *Tristano é Isotta*, la mes senzilla, la mes rodona de las obras de Wagner ha sigut presentada ab la sobria magestat que requereix. La senyora Adiny y els senyors Vaccari y Blanchart hi lluheixen extraordinariament. El mestre Colenne conduheix l' orquesta ab admirable coneixement de la partitura, donant relleu á tots els fragments brillants de aquesta ópera magnífica, ahont el desbordament passional, fundintse ab el dolor mes supré, escala las sublimitats del sentiment amorós com dessitjós de assolir la Vida y la Mort en una eterna abassada. Aquella cascata de harmonías ab que acaba el tercer acte, quan la mort d' *Isolda*, produhí un afectás inmens que 's traduhí en una delirant ovació á la senyora Adiny, al mestre y á l' orquesta.

Per' aquesta mateixa senmana estava anunciat l' estreno de la nova ópera *Adriana de Lecouvreur* y el debut d' un nou tenor catalá, el senyor Valls, ab l' indispensable *Africana*. Tindrém, molt gust en comunicar als lectors las nostras impresiós.

ROMEA

L' *héroe* es, sens disputa, l' obra teatral mes sustanciosa y mes valenta de 'n Santiago Russinyol.

La seva ploma convertida en escarpell treballa en carn viva y 'n treu sanch.

Palpita en l' *Héroe* una sátira implacable contra l' esperit aventurer que ha produhit la vergonya d' Espanya y la ruina d' un número inmens de familias proletarias.

Eá una llar de pobres teixidors se desarrolla l' acció de l' obra, ab la tornada del *héroe*, un xicot de mala sanch, que ve carregat de llores, per las salvatjades que ha comés á Filipinas, y que arriba desvanescut, creyent que ja no ha de treballar may mes, que ha de governarho tot porque es valent y que tot li pertany, fins las donas dels altres, porque te la forsa: es lo que se 'n diu un verdader *bruto*.

Contrasta ab ell un pobre repatriat esqualit, qu' en la guerra de Filipinas va tenir que ballar sempre ab la més lletja. S' está morint: s' ha casat, y l' *héroe* li busca la dona, la qual, responent á un impuls fisiológich molt ben entés, se derreteix pels homes forts y valents. Aquell pobre xicot, exasperat, posa ff al drama, matant al *héroe* ab el mateix sabre d' honor que 'l poble va regalarli com un tribut d' admiració.

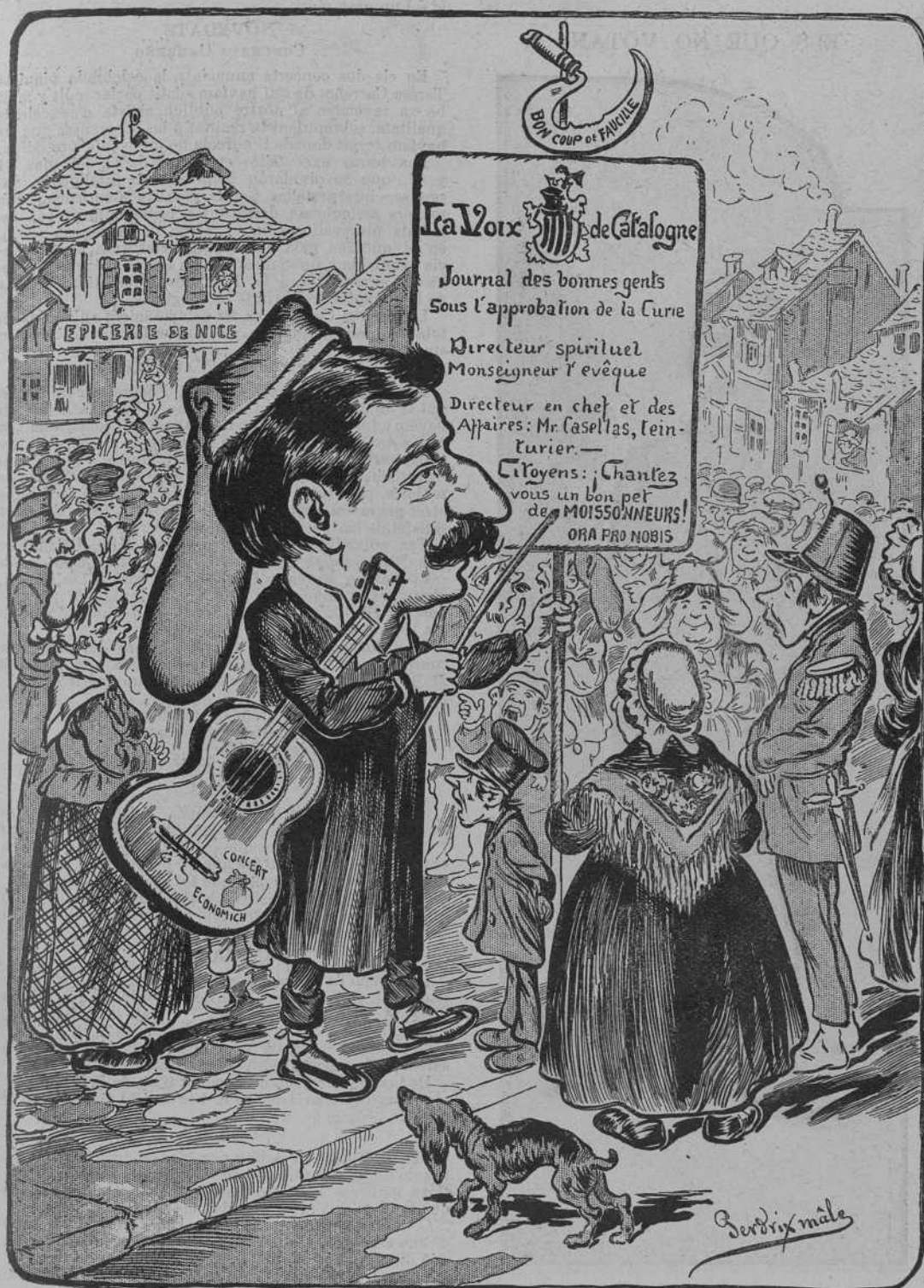
En el drama hi jugan ademés els pares del *héroe*, honradíssims teixidors, el germá del *héroe*, próxim á entrar en quinta, y á quí volen lliurar els seus pares ab un reconet que han anat acumulant á tal objecte. L' *héroe* se li juga 'l reconet y li pren la xicota y fins la fa mare. El pobre noy ha de anar al servey, quan l' *héroe* está realisant las mes infames brutalitats.

Hi ha en tota l' obra alé de vida, la pintura acertadíssima de un interior obrer, algunas escenas de ternura casolana qu' enamoran y fan venir las llágrimas als ulls. Pero la sátira es lo qu' en ella prepondera.

En molts ocasiós l' autor eclipsa als personatjes, per la boca dels quals parla, y aixó mitiga algun tant l' objectivisme del drama; pero en cambi suscita, ara ab una frase, ara ab un parlament, els entusiastas aplausos del públich, que celebra la valentía del autor.

L' obra es simbólica y abunda en efectes externs esencialment teatrals. Aquesta combinació del simbolisme y l' efectisme resulta una mica extrany; pero no fa mes que avalorar el talent del autor y la independéncia de la seva ploma.

L' EMIGRAT

Cóm el president fugitiu de la Lliga mata l' estona al estranger.

Magníficament posada en escena, se distingeixen en la seva execució las Sras. Monner y Delhom, y las Sras. Borrás, Vinyas, Soler y en general tots els actors.

L' éxit sigué calorós, immens. Y encare creixerá, si

algú, sense motius, se dona per aludit y tracta de contrariar-lo. Si algú 's queixa y 's remou, senyal segura de que l' autor de *L' héroe* ha arribat fins á lo mes fondo de l' entranya sensible, y 'l logro de aquest propòsit, es per sí sol un gran mérit.

ELS QUE NO VOTAN

—¡No decharme aná á votar!
Els churo qu' es un mareo.
¿Qué dirá el señor Cambón,
qu' es el que me dió l' empleo?

NOVEDATS

CONCERTS CARREÑO

En els dos concerts anunciats, la celebrada pianista Teresa Carreño, de qui havíam sentit parlar molt y molt bé va revelar-se al nostre públich artista d' excelents qualitats, sobrepujant la realitat á las esperansas que 'ns havíam forjat donada l' aureola de que venia precedida.

Las obras executadas en las vetlladas dels días 14 y 17, que no olvidarán fácilmente els inteligents, van ser interpretadas per la pianista americanad' una manera assombrosa, destacant-se principalment sas facultats maravillosas en el recital de la segona sessió, en el que feu gala de una seguretat gran, una elegancia exquisida y una pulsació á un temps enérgica y serena que si no arriba á la d' un Rosenthal passa 'ls límits de la de molts celebritats reconegudas.

La senyora Carreño va ser calurosament aplaudida en totas las pessas, aplausos als que uním els nostres ben sincers.

COMPANYÍA «VARIETÉS»

Diuenje tingué lloch el debut d' aquesta companyía qu' es de lo milloret qu' en classe d' espectacle assortit havém admirat á Barcelona. Cert es que 'l constituïeixen mes aviat números de circo-equíestre y el march d' un teatro serio hi desentona, pero, com dintre 'l seu género 'ls artistas que forman aquesta *troupe* son notables en sa majoría, per aixó 'l públich, que hi acudí molt numerós atret pel menú apetitós que li oferían, quedá altament satisfet de las *Varietés de Nouveautés*.

Fan aplaudirse molt, entre altres, Mlle. Delagarde, una deliciosa *disseuse* elegantíssima; un tal Chassinó, ab sis siluetas y sos cants imitatius; els *clowns Les Páscali*, ab un gosset humorista; Mlle. Lygie, imitadora plástica dels cartells de 'n Mucha y las vuyt *Olympian Stars*, ab sos balls esbojarrats.

Molt agrada també 'l darrer número del programa consistent en un perillós treball ciclista que presenta M. Tom Davis y qu' es realment d' un mérit extraordinari.

Augurém si continúan
ab aquestas «varietés»
molts aplausos als artistas
y á l' empresa molts calés.

TÍVOLI

Género de mitj temps: compás d' espera, ab unas quantas representacions de *De la Terra al Sol* y *De Sant Pol al Polo Nort*, viatjes que sempre tenen el seu públich entusiasta, obras antigas que no perden may la gracia ni la frescor porque, avans que tot son obras ben fetas.

Y además porque *instruyen deleitando*, que deya un que no se 'n deixa perdre cap. La veritat es que no hi ha res que ilustri tant com els viatjes.

CATALUNYA

L' estreno de *Elizir de amor*, música de nostre compatrici D. Joan Manen, que devia verificarse el passat dissapte, va ser aplassat pera 'l dimars d' aquesta setmana. Donadas las simpatías ab que conta el jove artista-compositor catalá se comprén que aquesta nova sarsuela fós esperada ab verdader interés.

De la obra literaria, de la partitura y de la interpretació prometém parlarne ab la convenient extensió en el número próxim.

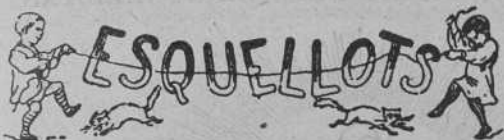
GRANVÍA

Per ff, dilluns va debutar en aquest teatro, punt de reunió de totas las classes socials, segóns frase de la mateixa empresa, la aplaudida diva Mlle. Debríge de la que tan bon recort ne guardan els aficionats.

Com que 's tracta no ja d' una *chanteuse* vulgar, si no d' una artistassa molt notable y d' una superba femella, es á dir d' una gran dona, en el millor sentit que vulguin donar á la paraula, no será estrany qu' ella constituïxi avuy un dels millors atractius.

Y consti que aixó no es cap *blague*, que ho dihém tal com ho sentim.

N. N. N.

Encare bellugan.

Parlo de las famosas festas de la Mercé.

Un industrial, indignat, acaba de fer públich que l' Ajuntament, á pesar dels repetits viatjes que á la Casa Gran s' han fet, encare deu una pila de mils pessetas als amos dels carros alegórichs que havian de figurar en la «segona representació» de la cabalgata artístich-industrial, aquella célebre cabalgata qu' en tan bella forma va pendre 'l pèl als pobres barcelonins.

Per cert que 'l tal industrial, imitant al difunt Rius y Taulet y tractant segurament d' avergonyir al municipi, exclama:

—«¿Qué son 12 ó 14 mil pessetas per un Ajuntament com el de Barcelona?»

¿Vol que li contesti jo? Pues son una respectable suma de diners que ben aplicats poden servir per una infinitat de cosas útils, molt mes útils que una moixiganga á dintre d' uns jardins públichs que per cap concepte poden convertirse en lloch de pago.

Sensible es que 'ls amos dels aludits carros no cobrin lo que diuhen acreditar; pero hi ha que tenir en compte que 'l qui en una forma ó altra 's fa cómplice d' una usurpació dels drets del poble, natural es que 'n sofreixi las conseqüencias.

Las passadas festas de la Mercé van ser un desgavell com una casa y s' equivocava 'l referit industrial al creure que Barcelona se sublevará al sapiger que l' Ajuntament no 'ls paga.

Barcelona se 'n riu y se 'n renta las mans de tot aixó.

Tothom sab que una cosa es la ciutat y un' altra el grapat de senyors que mangonejan els seus interessos.

¿No han reparat ja cóm verdejan els camps?

¿No? Donchs els neos sí.

Y la proba la tenen en la pelegrinació á Montserrat que per primers del mes que vé organisan.

¡Quína destrossa d' herba 's farà, sent aquesta la primera sortida del remat!

¡Bé per las fleras del Parch! D' aixó 'n dich animals de sentits y de vergonya.

Sembla que aquest dia anavan á donals'hi una partida de carn, retirada dels mercats públichs per trobarse en mal estat, y las discretíssimas bestias van tenir el bon gust de retxassarla.

Y pensar que nosaltres, personas al pareixe civilisadas, ens l' hauriam empassada sense protesta!...

Cert es, per xó, que la carn venia convenientment sellada pels inspectors públichs, aquests inspectors que la ciutat paga perque 'ls traficants de mala fe no l' envenenin.

Lo qual vol dir que barcelonins, inspectors y traficants, tots estém á la mateixa altura.

Els uns per posar á la venda carn dolenta, els altres per atrevirse á sellarla com si fos bona y nosaltres per no saber treurensels á tots del davant á puntades de peu.

Els únichs—ho repeteixo—els únichs que saben de qué se las heuhen son els animals del Parch.

No está mal l' idea.

Segons parer del enginyer municipal encarregat del alumbrat públich, tenint en compte qu' en el tros de la Granvia comprés entre 'l passeig de Gra-

cia y la plassa de Tetuán ab las actuals lámparas eléctricas ja n' hi ha prou, l' Ajuntament podria suprimir els fanals de gas, obtenint ab aixó una regular economia.

ELS QUE NO VOTAN

—¿No vamos á votar? Bueno. Menos feyna y menos passos. ¡Mientras no hi tengamos que ir á estobarhi matalassos!...

Pero m'ha de permetre 'l referit enginyer una pregunta:

«Ja sab que las tals lámparas eléctricas hi ha nits que no s'encenen y altras nits qu'están apagadas y altras que fan de tot?»

Perque si després resulta que l'Ajuntament suprimeix els fanals de gas y 'ls llums eléctrics els deixan á las foscas, bonich negoci haurán fet els vehins d'aquella part del Ensaxel...

Ara no diguin que á Barcelona no hi ha vigilancia y que 'ls «rateros y gente de mal vivir» no son perseguits activament.

A dintre mateix de Casa la Ciutat—fixins'hi bé—á dintre mateix de Casa la Ciutat l'altre dia varen robarhi uns quantxs metxeros de l'escala y varias anellas de llautó de las que serveixen per lligar els caballs de la Rússia.

Lo que deya una rata-pinyada... del casco d'un Xanxas:

—¡Lo que puede el mal echemple!

—¡Pero aixó es inconcebible!— dirá 'l lector.—¿Qué feyan, donchs, els numerosos guardias municipals que á la Casa Gran están de punt?—

¡Pues qué volen que fessin! ¡Vichilar! Vichilar si arribava l'arcalde interi ó algún concejal, pera ferli 'l saludo d'ordenansa.

Fora d'aixó, els digníssims guardias que á la Casa de la Ciutat matan las horas no se sab que serveixin per res més.

Y si algú ho dupta, els metxeros desaparescuts y las anellas robadas tenen la paraula.

¡Que hablen!...

De pas pera Madrid han estat aquests días á Barcelona una colla de metjes estrangers, casi tots molt afamats, que van á pendre part en el Congrós Médech Internacional.

Aixó no té res de particular; lo bo del cas es que alguns d'ells, aixís que han tastat las nostras ayguas, s'han hagut de ficar al llit apretats per la *colerina modernista* que 'ns apesta fá un quant temps. Els metjes atacats se posavan las mans al ventre y per més que rumiavan no 'n treyan l'aygua clara.

L'aixerit doctor Pittaluga que fa alguns mesos resideix entre nosaltres, estudiant á conciencia els imperceptibles mosquits infecciosos de las *febres barceloninas*, un'altra de las plagas características de nostra *higiénica* ciutat, aquest senyor podia anarlos á trobar y dils'hi:

—Estimats colegas: Deixéuvos de Congressos Internacionals. Si us voleu fer més sabis de lo que sou, y si la vostra intenció es fer bé á la humanitat no us moguen d'aquí: aixó es un foc de totas las calamitats; una vinya pels estudis médechs... y per lo mateix, una mina d'or pels mata-sanos.

Al sentir aixó, segurament que 'ls doctors expedicionaris, plantarian botiga á Barcelona.

A SANT JORDI, PATRÓ DELS REGIONALISTAS

—¡Feu qu' en Rusiñol torni á arreglá aixó que 'ns passa!
¡Feu que quan ens derrotin, la gent no rigui massa!

L'arcalde interi, senyor Boladeras, ha multat á una porció d'industrials per adulteracions y sofisticacions en els respectius géneros.

No estaria de més que l'accidental batlle 's dignés passar una visiteta als senyors *industrials* de *El Diluvio* que s'entretenen adulterant candidaturas... qui sab si ab las mateixas intencions que las dels nostres adroguers.

En sa edició del vespre, *La Veu de Catalunya* del dilluns, ab motiu de alabar una obra d'art, per cert de mérit y original de D. Félix Mestres, ensenya l'orella dinástica y la fá bellugar com si fos una goseta luxuriosa. Consisteix la tal obra en un magnífich retrato del rey, y al ressenyarlo, *La Perdú* se desfá en bocadas de *el monarca regnant*, D. Alfons XIII, etc.. etc..

«Per lo que toca á la figura, diu, resulta ferma y ben plantada... El color es harmónich y atractiu... y el conjunt captiva desde 'l primer moment.»

—Pero, papá—pregunta la nena;—¿qué tens que dirne del Arturo?

—Qu' es un bestia, un animal... y que si vol casarse ab tú es no més pel dot.

—No ho creguis papá. A mí 'm consta qu' está disposat á casarse ab mí, sense que 'm donguis un quarto.

—Donchs, mira, filla; ¿sabs aixó lo que 'm proba? Qu' es encare molt més bestia de lo que 'm figurava.

Per resposta oportuna la que vá donar un alumno en un exámen d' anatomía.

El catedrátich li preguntá:

—¿Sabría dirme quins son els ossos del crani?

L' alumno, després de un rato de fer memoria:

CARCAS Y PERDIGOTS

Avans, com tap y carbassa,
y ara, de prompté... ¡Ma noy!
Tenía rahó 'l poeta:
!lo que va de ayer á hoy!

NEGOCI DE RATAS

—¿Per qué no va al Fox-terrier á véndressela?
—¿Qué? ¿Que también las compran las pinyadas?

—No ho recordo, y cregui qu' es raro, porque 'ls tinch tots al cap.

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Mari-na*.
- 2.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Batalla de reinas = Frederich Soler*.
- 3.ª CONVERSA.—*Ivo*.
- 4.ª COPA NUMÉRICA.—*Villarroel*.
- 5.ª GEROGLÍFICH.—*Cens electoral*.

XARADAS

I

Es condiment la primera
pronom personal la dos
la tercera una beguda
y el Total gran orador.

LLUIS VERBO Y GULLES

II

—¿Quan será Tot, dos diada
de prima teu casament?—
va d' á sa filla en Climent,
y ella tota sofocada
feya segona innocent.

R. GARCÍA ROQUE

TRENCA-CLOSCAS

D.ª ADELA RICOS

Formar ab aquestas lletres el títul de un drama líric.

A. CARABACH

CONVERSA

- He sapigut que 't casas...
- ¿Jo? Antes me clavaría un tiro.
- Donchs, noy, m' ho han assegurat.
- ¿Qui?
- El que tú mateix acabas de citar-me.

JOSEPH M. SENTINELLA

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5—Poble catalá.
- 4 3 4 1—Periódich senmanal.
- 3 4 2—Guadiana.
- 1 4—Nota musical.
- 5—Vocal.

LLUIS VERBO Y GULLES

GEROGLÍFICH

II

D N

A M O

R A T A T

ROMÁN LOJUP

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Demà dissapte, día 25

LA CAMPANA DE GRACIA

PUBLICARÁ

NÚMERO EXTRAORDINARI

8 planas de ilustració y text

DEDICADAS Á LAS

ELECCIONS DE DIPUTATS Á CORTS

Preu: 10 céntims

IGNASI IGLESIAS

ELS VELLS | LA REINA DEL COR

DRAMA

Preu: 2'50 pessetas

COMEDIA

Preu: Pessetas 1

EPISODIOS NACIONALES

B. PEREZ GALDÓS

4.ª série = Tomo 3.º

LOS DUENDES DE LA CAMARILLA

Un tomo en 8.º, Ptas. 2

EL MALETA INDULGENCIAS

Pronto saldrá

Catalanistas en adobo. Ptas. 1

JUAN VALERA

EL SUPERHOMBRE

Y OTRAS NOVEDADES

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50.

Verdaguer vindicado

POR UN CATALÁN

Prólogo de E. MARQUINA

Ptas. 1

PRÓXIMAMENTE

HAMLET y D. QUIJOTE

POR IVÁN TOURGUENEFF

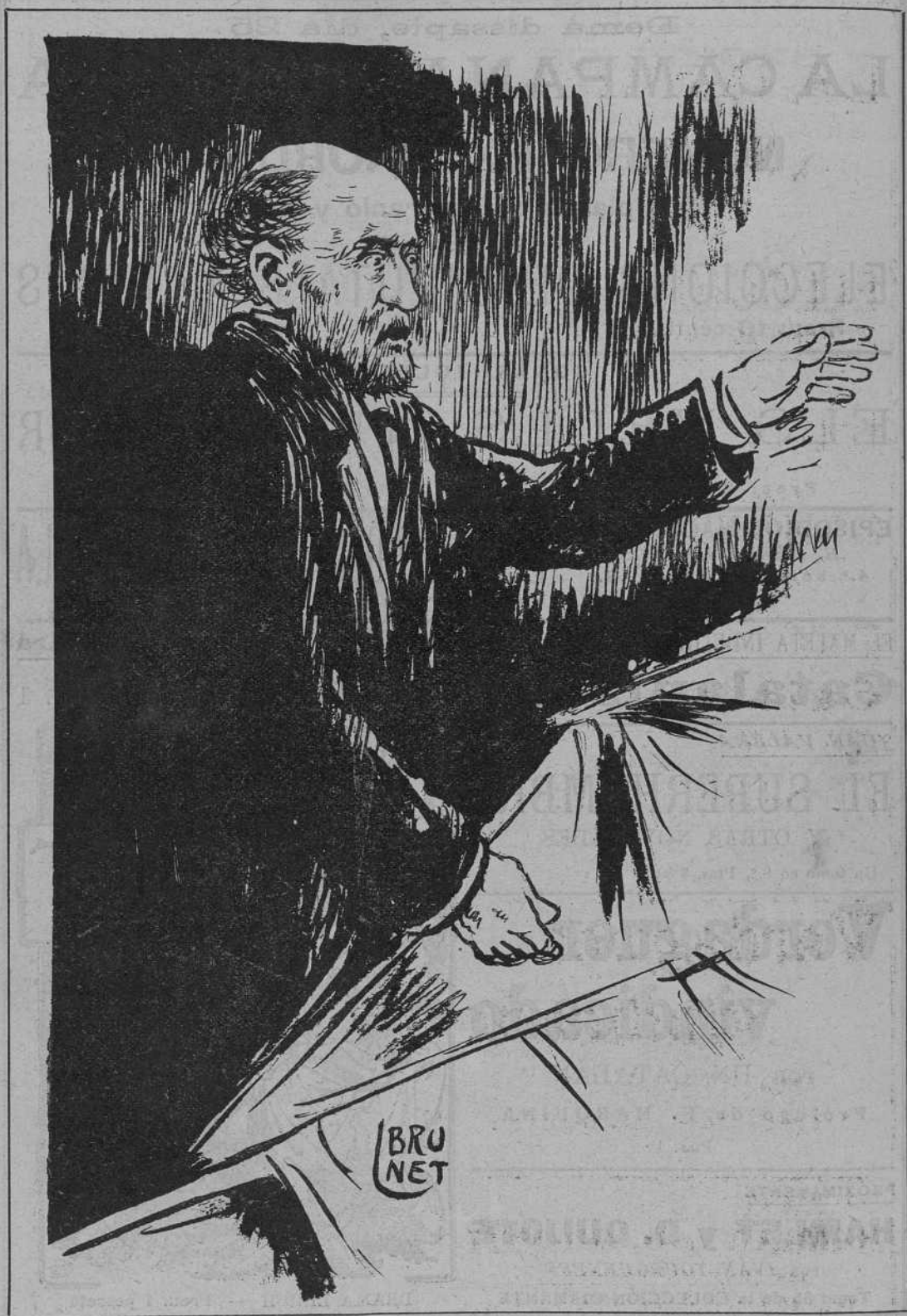
Tomo 85 de la COLECCIÓN DIAMANTE

DRAMA LÍRICH — Preu: 1 pesseta

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

L' APOSTOL DE LA DEMOCRACIA

DON NICOLAU SALMERÓN,
dirigint la paraula al poble en el *meeting* de la Plassa de toros.

(Apunte del natural.)